

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آینه معرفت

(نشریه علمی فلسفه و کلام اسلامی)
سال بیست و یکم، شماره ۶۶ / بهار ۱۴۰۰

صاحب امتیاز:
دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده الهیات و ادیان

مدیر مسئول:
دکتر حسن سعیدی

سر دبیر:
دکتر نصراله حکمت

مدیر داخلی:
دکتر زکریا بهارنژاد

اعضای هیئت تحریریه به ترتیب الفبا:

دکتر محمد ابراهیمی ورکیانی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر سیدعلی اکبر افجه‌ای (استاد دانشگاه علامه طباطبائی)، دکتر رضا اکبریان (استاد دانشگاه تربیت مدرس)، دکتر محسن جوادی (استاد دانشگاه قم)، آیت الله دکتر سیدحسن سعادت مصطفوی (دانشیار دانشگاه امام صادق)، دکتر حسن سعیدی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محمدعلی شیخ (استاد دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر منوچهر صانعی (استاد دانشگاه شهید بهشتی) دکتر قربان علمی (دانشیار دانشگاه تهران)

همکاران علمی این شماره به ترتیب الفبا:

دکتر رضا اکبری، دکتر محمدرسول ایمانی، دکتر زکریا بهارنژاد، دکتر محمدرضا بیات، دکتر علی اکبر بازوکی، دکتر محسن جاهد، دکتر عین‌اله خادمی، دکتر مریم خوشدل روحانی، دکتر اسماعیل دارابکلایی، دکتر مریم سالم، دکتر حسن سعیدی، دکتر سیدمحمد اسماعیل سیدهاشمی، دکتر محمدامین شاهجویی، دکتر علی علم‌الهدی، دکتر ابراهیم نوئی
مترجم چکیده‌ها:
دکتر محمدرضا عنانی سراب

ویراستار:
فروغ کاظمی

صفحه‌آرا:
مریم میرزایی

کارشناس:
حسین مقیسه (صادقی)

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده الهیات و ادیان، دفتر نشریه کد پستی: ۱۹۸۳۹۶۹۴۱۱

www.scj.sbu.ac.ir
E-Mail: ayenehmarefat@sbu.ac.ir

تلفکس: ۲۲۴۳۱۷۸۵ تلفن: ۲۹۹۰۵۶۹۴
چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه شهید بهشتی

در تاریخ ۹۱/۱۰/۲۵ طی نامه ۲۰۵۱۳۹/۳/۱۸ رتبه علمی پژوهشی نشریه آئینه معرفت توسط کمیسیون نشریات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری تمدید اعتبار شده است.

دسترسی به مقالات این نشریه آزاد است.
نشریه علمی آئینه معرفت در سایت زیر به طور تمام متن قابل بازیابی است:

www.ISC.gov.ir
www.SCJ.sbu.ac.ir
www.Magiran.com

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام
پایگاه نشر دانش (پند)
بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)

شروع انتشار: زمستان ۱۳۸۲
سال نشر: ۱۴۰۰
قیمت تک شماره: ۲۵۰۰۰ تومان

توجه: مسئولیت مطالب و نظریات مطرح شده در مقاله‌های این نشریه علمی بر عهده نویسندگان آن است و چاپ آنها به معنای تأیید آنها نیست.

۱. راهنمای نگارش مقالات

- مشخصات نویسنده: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی و سازمان متبوع صاحب اثر (مؤلف / مترجم)، نشانی دقیق پستی و الکترونیکی و تلفن تماس در پایان مقاله آورده شود.
- تصمیم گیری در مورد چاپ مقاله ها توسط هیئت تحریریه و دو داور متخصص در بازه زمانی ۵ ماه صورت می پذیرد.
- مقاله در نشریه دیگر چاپ نشده یا همزمان برای سایر مجلات ارسال نشده باشد.
- در مقاله هایی که بیش از یک مؤلف دارد باید نویسنده مسئول مشخص شود و مقاله های دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی با معرفی استاد راهنما برای داوری ارسال خواهد شد.
- مسئولیت مطالب مندرج در مقاله ها بر عهده نویسنده (یا نویسندگان) است.

۲. ساختار مقاله و روش نوشتن آن

- عنوان مقاله ناظر بر موضوع تحقیق، کوتاه و رسا باشد.
- چکیده؛ حدود ۲۰۰-۱۵۰ کلمه به زبان فارسی و انگلیسی نوشته شود و دربردارنده شرح کوتاه و جامع محتوای نوشتار باشد، شامل: بیان مسئله؛ هدف؛ ماهیت پژوهش و نتیجه باشد.
- مقاله های ارسالی مرتبط با زمینه های تخصصی فلسفه و کلام اسلامی به زبان فارسی، پذیرفته می شود.
- مقاله ها در کادر مشخص شده مجله (راست، چپ و پایین ۴/۵ سانتیمتر و بالا ۶ سانتیمتر) و قلم زر ۱۳، حداکثر ۲۵ صفحه - تنظیم شود.
- دریافت مقاله فقط از طریق سامانه پند، سامانه مدیریت نشر به آدرس www.jipt.sbu.ac.ir امکان پذیر است.

۳. فهرست منابع و مآخذ

کتاب: نام خانوادگی، نام (نویسنده)، عنوان کتاب، شماره جلد، نام مترجم یا مصحح و غیره، محل نشر، نام ناشر، سال نشر.

مقاله:

الف) چاپ شده در مجموعه یا دایرةالمعارف :

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، عنوان مجموعه یا دایرةالمعارف، اهتمام کننده، محل نشر، نام ناشر، سال نشر، صفحه ها.

ب) چاپ شده در مجلات:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام مجله، دوره یا جلد، شماره (فصل / ماه و سال)، صفحه‌ها.

ج) چاپ شده در روزنامه:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام روزنامه، شماره (روز و ماه و سال)، صفحه.

پایان نامه و منابع الکترونیکی: نام خانوادگی، نام، نام مقاله، آدرس اینترنتی، تاریخ

از نویسندگان محترم تقاضا می‌شود از ارسال مقالاتی که مطابق شیوه‌نامه نیست، خودداری فرمایند؛ صرفاً مقالاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که مطابق شیوه‌نامه نگاشته شده باشند.

فهرست مطالب

۷	نگاه نقادانه به جایگاه علوم تجربی در نظریه کاشفیت آیت الله جوادی آملی حسن زرنوشه فراهانی - صابر خلیلی
۸	پیدایش کثرات از واحد از منظر آکوئیناس و ملاصدرا محمد ملائی - محسن فهیم - معجبتی جعفری اشکاوندی
۹	تقریر، تبیین و ارزیابی نظریه صفات فعلی، سید محمد موسوی - سیده زهرا موسوی بایگی
۱۰	پدیداری آفرینش های هنری بر اساس نظر نهایی در نفس شناسی صدرایی علی بابایی - مهدی سعادت مند
۱۱	تأویل در اندیشه ابن عربی و ابن سینا، مسعود حاجی ربیع
۱۲	الهیات سلبی قاضی سعید قمی و معضل تعطیل، جواد نظری - شمس الله سراج - مجید ضیایی
۱۳	بررسی نحوه مواجهه تفسیری علامه طباطبائی و محمد شحرور با نظریه فرگشت انسان طاهره یزدانی احمد آبادی - فرهاد زینلی بهزادان
15	<i>A Critical Look at the Status of Experimental Sciences in Ayatollah Javadi Amoli's Theory of Discovery, Hasan Zarnooshe Farahani- Saber Khalili</i>
16	<i>The Genesis of Multiple from the Unit from the Perspective of Aquinas and Mulla Sadra, Mohammad mollai Iveli- Mohsen Fahim- Mojtaba Jafari Ashkavandi</i>
17	<i>Explanation and Evaluation of the Theory of Attributes of the Act Seyyed Mohammed Mousavi- Seyyede Zahra Mousavi Baygi</i>
18	<i>Appearance of Artistic Creations in Sadra's Spritual Psychology Ali Babaei - Mehdi Saadatmand</i>
19	<i>Interpretation in Ibn Sina and Ibn Arabi's Thought Systems, Masoud Hajirabi</i>
20	<i>Sa'id Qumi's Negative Theology and the Issue of Divesting God of His Attributes Javad Nazari- Shamsollah Seraj- Majid Ziaei</i>
21	<i>A Critical Review of Theory of Evolution as Viewed by Allameh Tabatabai and Mohammad Shahrour in Tafsir, Tahereh Yazdani- Farhad Zeinali Behzadan</i>

نگاه نقادانه به جایگاه علوم تجربی در نظریه کاشفیت آیت الله جوادی آملی

حسن زرنوشه فراهانی*
صابر خلیلی**

چکیده

از مهم ترین مباحث مطرح شده در معارف دینی، ارتباط علم و دین است که ابتدا در غرب مطرح شد و از آن جا به کلام اسلامی راه یافت و اختلاف نظرات فراوانی را پدید آورد. آیت الله جوادی آملی به عنوان یک فقیه فیلسوف و مفسر عالقدر قرآن در کتب مختلف خود به این بحث پرداخته اند، و نظریه خود را با عنوان «نظریه کاشفیت» مطرح نموده اند. این نظریه گویای جایگاه عقل در کنار سایر ابزارهای معرفت دینی است. در این مقاله با روش «توصیف و تحلیل» ابتدا به تبیین نظریه کاشفیت و سپس به نقد آن پرداخته شده و تلاش شده علاوه بر نقد ساختار این هندسه، با تأکید بر مشترک لفظی بودن علوم تجربی، تصور ایده آلیستی ایشان از این علوم نقد گردد و نشان داده شود، برای درک ماهیت علوم تجربی جدید، باید به بررسی سیر تطور واقعی علوم تجربی پرداخت، تا بتوان جایگاه آن را در هندسه معرفت دینی به درستی ترسیم کرد.

کلیدواژه ها: جوادی آملی، علم دینی، علم سکولار، کاشفیت، عقل، علم تجربی، هندسه معرفت دینی.

* عضو هیئت علمی گروه الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی (نویسنده مسئول) zarnooshe@sru.ac.ir
** کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی zafar_211@yahoo.com

نشریه علمی آینه معرفت

دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۱۴۰۰

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University

علمی پژوهشی

کد مقاله: ۳۶۴۱۵

صفحات: ۲۳-۴۴

Dor: 20.1001.1.22518010.1400.21.1.2.0

Doi: 10.29252/jipt.2021.213177.0

پیدایش کثرات از واحد از منظر آکوئیناس و ملاصدرا

محمد ملانی*

محسن فهیم**

مجتبی جعفری اشکاندی***

چکیده

پیدایش کثرات از واحد، همواره از بدو شکل‌گیری فلسفه مورد توجه فلاسفه بوده است. توماس آکوئیناس و ملاصدرا نیز بر مبنای مبانی فلسفی و وجودشناختی خود، نظرات خویش را درباره آن بیان کردند. اینکه چگونه موجودات کثیر از واحد بسیط نشئت گرفته است ذهن هر دو را به خود مشغول کرده است و باید همچون دیگر فلاسفه راهی برای آن می‌یافتند. این مقاله در نظر دارد با مطالعه آثار توماس و ملاصدرا و شارحان و محققان به شیوه تحلیلی و پژوهشی، نظر دو فیلسوف را راجع به پیدایش کثرات از واحد بررسی نماید تا مشخص شود هر کدام چگونه به توجیه پیدایش کثرات از واحد می‌پردازند؟ آیا در این راه، به قاعده الواحد توجه دارند؟ موجودات کثیر چگونه از وجود برخوردار شدند؟ نخستین چیزی که از خداوند نشئت گرفت چه بود؟ یافته‌ها حاکی از آن است که توماس، با تأکید بر مسئله اراده الهی و نظریه بهره‌مندی، معتقد است معلول‌های کثیر بی‌واسطه از اراده خداوند بهره‌مند شده و وجود می‌یابند. توماس بر مبنای وجودشناختی خود به انکار قاعده الواحد پرداخته است و قائلان به آن را مورد انتقاد قرار می‌دهد. اما ملاصدرا با پذیرش اصل قاعده الواحد، به ترمیم آن پرداخته و براساس مبانی فلسفی خود، طرح نوینی از آن ارائه داده است و وجود منبسط را به عنوان نخستین صادر از حق تعالی معرفی می‌کند. **کلیدواژه‌ها:** توماس آکوئیناس، ملاصدرا، کثیر، واحد، قاعده الواحد.

* دانشجوی دکتری گروه الهیات، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران m.mollai20@gmail.com

** استادیار گروه الهیات، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران (نویسنده مسئول)

fahimmohsen54@gmail.com

mojtaba_jafarie@yahoo.com

*** استادیار گروه الهیات، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران

تاریخ دریافت: ۹۹/۷/۲۷ تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۲/۱۲

تقریر، تبیین و ارزیابی نظریه صفات فعلی

سید محمد موسوی *

سیده زهرا موسوی بایگی **

چکیده

به عقیده حکما شناخت حق تعالی، از بالاترین کمالات انسانی است. این شناخت متضمن ابعاد مختلفی است. یکی از جنبه‌های شناخت خداوند، شناخت صحیح صفات اوست. این نوشتار، با به کارگیری روش توصیفی-تحلیلی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای، می‌کوشد تا به این پرسش پاسخ دهد که «آیا اتصاف حق تعالی، به صفات فعلی جایز است؟». به منظور پاسخ به این پرسش به تقریر و تبیین معنا صفات فعلی، زمینه و عوامل پیدایش اعتقاد به این قبیل صفات، تفسیر حکما از این صفات و محدودرات این نظریه مطرح و در نهایت، دیدگاه قابل قبول ارائه شده است. نتیجه حاصل از بررسی «نظریه صفات فعلی» چنین است که اگرچه حق تعالی در مرتبه فعل متصف به صفاتی می‌گردد اما صفات فعل به آن گونه که مشهور تفسیر می‌کنند، اولاً ریشه در فهم برخی محدثین سده‌های نخستین از ظاهر بعضی روایت، دارد ثانیاً مستلزم انتقادات چشمگیری از جمله استناد ضعف و نقصان به حق تعالی است درحالی که با بررسی تفسیر اهل حکمت از روایات مذکور، روشن می‌شود که آن روایات اساساً مستلزم پذیرش صفات فعلی نیستند همچنین روایاتی صریح خلاف ادعای قائلان به صفات فعلی وجود دارد که نشان می‌دهد صفاتی چون خالق، رازق و... عین ذات‌اند.

کلیدواژه‌ها: صفات الهی، صفات فعل، کمال ذات، خلو ذات از کمال، نقص.

نشریه علمی آینه معرفت

دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۱۴۰۰

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University

علمی پژوهشی

کد مقاله: ۲۱۰۲

صفحات: ۶۷-۸۴

Dor: 20.1001.1.22518010.1400.21.1.4.2

Doi: 10.29252/jipt.2021.220570.1028

پدیداری آفرینش‌های هنری بر اساس نظر نهایی در نفس‌شناسی صدرایی

علی بابایی *

مهدی سعادتمند **

چکیده

اهل حکمت، هنر را زائیده نیروی خیال می‌دانند. در نظر ایشان استناد حقیقی هنر به این نیرو وابسته به وجود مستقل قوه خیال است. در حالی که مطابق نظر نهایی حکمت صدرایی که مبتنی بر وحدت نفس و کل القوا بودن آن است، همه قوا، عین الربط به نفس‌اند. بر این مبنا، پرسش از چگونگی آفرینش آثار هنری از نفس چنین پاسخ داده می‌شود که؛ خیال، شأن نفس و عین تعلق به آن است. در نتیجه آثار منتسب به آن همچون هنر نیز، حقیقتاً فعل نفس خواهد بود و انتساب آن به خیال، ثانوی و با تسامح است. گوناگونی تجلی و ظهور نفس، سه مرتبه از وجود هنری را پدید می‌آورد که مرتبه‌های آن واحد، اجمالی و بسیط به وجود جمعی نفس است. در این مرتبه، وجود هنری با تمام عناصر کمالی نفس یکی است. بنابراین تمام معرفت‌ها، به وجود واحد در نفس انسان موجودند و هیچ فرقی میان هنرمند و حکیم و عارف وجود ندارد. تنها در مراتب بعدی و تنزل بر مرتبه خیال و سپس خلق بیرونی اثر هنری در پایین‌ترین مرتبه آن است که وحدت جمعی نفس در سیمای هنری خاص آشکار می‌شود.

کلیدواژه‌ها: خیال، هنر، نفس، حکمت متعالیه، ملاصدرا.

تأویل در اندیشه ابن عربی و ابن سینا

مسعود حاجی ربیع *

چکیده

نویسنده این اثر در مقام طرح اندیشه ابن سینا (۴۱۶-۳۵۹ ق) در باب چیستی، چرایی، مبانی، قلمرو و چگونگی تأویل و تبیین عرفانی آن است. نزد ابن سینا تأویل بر عمل زدودن حجاب از چهره حقیقت برای رسیدن به چهره ناب آن اطلاق می‌شود که در خواب و دین پیاده می‌شود. چرایی تأویل را ذات پیچیده حقیقت و نیاز انسان به شکافتن آن موجه می‌کند. عارف بر اساس آموزه عوالم و ولایت، همزمان ابن سینا است. عمل تأویل بر مبانی هستی شناسانه (لایه‌های عمیق هستی) انسان شناسانه (قدرت و شأن آدمی در درک این حقایق) و معرفت شناسانه (لایه‌های متنوع در معرفت آدمی) استوار است. عارف با آموزه ظهور و بطون و سخن از سلوک پذیری نفس آدمی، همراه ابن سینا است. چگونگی تأویل، در افق رمزین بودن دین و رمزگشایی از حقایق آن قابل فهم است. اینجا تفکر مشایی ابن سینا غالب می‌شود و عارف ناخرسندانه به آن می‌نگرد. هدف نویسنده، استنطاق این اندیشه، توسع بخشیدن به آن و فهم نقاط قوت و کاستی احتمالی اش در ساحت مسائل جدید و رویکرد فرافلسفی عرفان نظری است و روش او تدقیق و تحلیل فلسفی - عقلی در واژگان و گزاره‌هاست.

کلیدواژه‌ها: تأویل، ابن سینا، عارف، حقیقت، دین.

نشریه علمی آینه معرفت

دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۱۴۰۰

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University

علمی پژوهشی

کد مقاله: ۳۵۷۷۱

صفحات: ۱۲۲-۱۰۳

Dor: 20.1001.1.22518010.1400.21.1.6.4

Doi: 10.29252/jipt.2021.212515.0

الهیات سلبی قاضی سعید قمی و معضل تعطیل

جواد نظری *

شمس‌الله سراج **

مجید ضیایی ***

چکیده

بنابر الهیات سلبی قاضی سعید، خداوند فاقد هرگونه صفتی - اعم از صفت عین ذات یا زائد بر ذات - است و بین او و مخلوقاتش هیچ گونه سنخیتی نیست، لذا الفاظی که بر خالق و مخلوق حمل می‌شوند در مخلوقات دارای معنای ایجابی هستند اما در خداوند معنای سلبی می‌دهند، به عنوان مثال، موجود بودن او همان معدوم نبودن اوست. لذا ما از او هیچ گونه درکی جز درک سلبی نمی‌توانیم داشته باشیم. اما نداشتن هیچ گونه درک ایجابی از خداوند، ممکن است به تعطیل منجر شود. هدف از این نوشتار، بیان راهکارهای قاضی سعید برای حل این مشکل و ارزیابی این نکته است که آیا این راهکارها منطقاً توان حل مسئله تعطیل در اندیشه او را دارند؟ قاضی سعید برای حل این مشکل، چهار راه حل ارائه داده است: ۱. جانشینی معرفت سلبی به جای معرفت ایجابی؛ ۲. مطرح کردن خداوند به عنوان بخشنده صفات نه متصف به آنها؛ ۳. خداوند ثبوت دارد نه وجود و نه عدم، و ما این ثبوت را درک می‌کنیم، اما این درک نیز فقط ثبوت دارد و مخلوق قوای ادراکی ما نیست؛ ۴. جانشینی درک ایجابی از اسماء و صفات به جای درک ایجابی از ذات خداوند. ارزیابی عقلی این راه حل ها نشان می‌دهد که هیچ یک توان حل معضل تعطیل در اندیشه توحیدی قاضی سعید قمی را ندارند.

کلیدواژه‌ها: الهیات سلبی، نفی سنخیت، نفی صفت، تعطیل، معرفت سلبی، اسماء و صفات خداوند، قاضی سعید قمی.

jnazari1981@yahoo.com

sh.seraj@ilam.ac.ir

m.ziaei@ilam.ac.ir

* دانشجوی دکتری فلسفه دانشگاه ایلام

** عضو هیئت علمی دانشگاه ایلام (نویسنده مسئول)

*** عضو هیئت علمی دانشگاه ایلام

بررسی نحوه مواجهه تفسیری علامه طباطبایی و محمد شحرور با نظریه فرگشت انسان

طاہرہ یزدانی احمدآبادی*
فرهاد زینلی بهزادان**

چکیده

محمد شحرور در روشی مشابه با علامه طباطبایی بهره زیادی از قابلیت آیات در تفسیر خود برده است. این دو مفسر از نظریات علمی جدید غافل نبوده و در تفسیر آیات قرآن کریم متعرض این نظریات هم شده‌اند. نظریه «انتخاب طبیعی» داروین که امروزه با عنوان «نظریه ترکیبی فرگشت» مورد پذیرش زیست‌شناسان قرار گرفته، توجه این دو مفسر را به خود جلب کرده است. ایده اصلی نظریه فرگشت یعنی خلقت تدریجی و اشتقاق موجودات زنده از نیاکانی مشترک، به یونان باستان برمی‌گردد و این ایده در کنار ایده رقیبش یعنی «ثبات انواع» پیش از نزول آیات قرآن کریم در محافل علمی مطرح بوده است. این مقاله با روش تطبیقی نحوه مواجهه تفسیری علامه طباطبایی و محمد شحرور را با نظریه فرگشت انسان مقایسه کرده است. براساس دیدگاه علامه، ظهور نزدیک به صراحت آیات قرآن نشان می‌دهد که نسل انسان‌های کنونی به یک زوج یعنی آدم و همسرش می‌رسد که خود از پدر و مادری متولد نشده‌اند، اما علامه این برداشت را قطعی ندانسته و از امکان تأویل آیات مربوطه خبر می‌دهد. طباطبایی صریح‌ترین مستند خود را تشبیه شدن حضرت عیسی علیه‌السلام به حضرت آدم علیه‌السلام در قرآن می‌داند، حال آنکه به طور قطع نمی‌توان وجه تشبیه این دو پیامبر به یکدیگر را نداشتن پدر دانست و شواهدی تاریخی وجود دارد که دلیل این تشبیه، بشر و مخلوق بودن ایشان است.

شحرور معتقد است که نظریه فرگشت با قرآن تعارضی ندارد و می‌کوشد آیات را بر اصول این نظریه تطبیق کند که این تلاش در مواردی با تکلف همراه است. او دمیدن روح در شخص آدم علیه‌السلام از میان نوع آدمی را نقطه عطفی می‌داند که باعث برآمدن انسان امروزی از نوع آدمی شده است. نوع آدم یا همان آدمیان بر خلاف اسلاف خود یعنی بشر گوژپشت، مستوی‌القامه بوده، بر دو پا راه می‌رفته‌اند و زندگی اجتماعی داشته‌اند.

کلیدواژه‌ها: داروین، انتخاب طبیعی، علامه طباطبایی، محمد شحرور، نظریه فرگشت انسان.

A Critical Look at the Status of Experimental Sciences in Ayatollah Javadi Amoli's Theory of Discovery

Hasan Zarnooshe Farahani*
Saber Khalili**

Abstract

One of the most important issues in religious teachings is the relationship between science and religion, which was first appeared in the West and then found its way into Islamic theology and caused much controversy. Ayatollah Javadi Amoli, as a philosopher and Quranic commentator, has discussed this issue in his various books and has proposed his theory as the "theory of discovery". This theory delineates the position of reason along with the other tools of religious knowledge. The present study, using the descriptive-analytical method, first explains the theory of discovery with a critical stance and then attempts to provide a critique of the structure of this geometry, emphasizing its adherence to the verbal commonality of the experimental sciences and its idealistic conception of experimental sciences. The study shows that, to understand the nature of the new experimental sciences, one must examine the true evolution of the experimental sciences, so that its place in the geometry of religious knowledge can be accurately mapped.

Key Terms: *Javadi Amoli, religious science, secular science, discovery, reason, experimental science, geometry of religious knowledge.*

* Shahid Rajaei Teacher Training University zarnooshe@sru.ac.ir
** Shahid Rajaei Teacher Training University zafar_211@yahoo.com
Reception date: 99/6/26 Acceptance date: 99/12/23

The Genesis of Multiple from the Unit from the Perspective of Aquinas and Mulla Sadra

Mohammad mollai Iveli*

Mohsen Fahim**

Mojtaba Jafari Ashkavandi***

Abstract

The genesis of pluralities from the unit has always been at the center of attention of philosophers since the formation of philosophy. Thomas Aquinas and Mulla Sadra have also expressed their views on it based on their philosophical and ontological foundations. How many beings originated from a simple unit preoccupied the minds of both, and they, like other philosophers, had to find a way out of this problem. The present article intends to survey the works of Thomas Aquinas and Mulla Sadra and their commentators and researchers in an analytical way to probe their views on the genesis of pluralities from the unit and as a result determine how each of them justified the genesis of pluralities from the unit. Do they pay attention to the rule of the One in this way? How did multiple being came into being? What was the first thing that came from God? The findings suggest that Thomas Aquinas, based on his ontology, denies the rule of the One and criticizes those who believe in it. But Mulla Sadra, by accepting the rule of the One, has restored it and based on his philosophical principles, has presented a new plan for it and introduced the extending existence as the first thing issued by the Supreme Being.

Key Terms: *Thomas Aquinas, Mulla Sadra, multiple, unit, the rule of the One.*

* Islamic Azad University, Najafabad Branch

m.mollai20@gmail.com

** Islamic Azad University, Najafabad Branch

fahimmohsen54@gmail.com

*** Islamic Azad University, Najafabad Branch

mojtaba_jafarie@yahoo.com

Reception date: 99/7/27

Acceptance date: 99/12/12

Explanation and Evaluation of the Theory of Attributes of the Act

Seyyed Mohammed Mousavi^{*}
Seyyedeh Zahra Mousavi Baygi^{**}

Abstract

According to Islamic philosophers, knowing the Supreme Being is one of the highest level of human spiritual perfection. Knowing the Supreme Being involves different dimensions. One aspect of knowing God is knowing His attributes correctly. Adopting a descriptive-analytical method, the present article attempts to answer the question: Is it legitimate to describe the Supreme Being with attributes of the act? In order to answer this question, we define the meaning of attributes of the act, explain the context and factors contributing to belief in such attributes, present the interpretation of the Islamic philosophers of these attributes and the limitations of this theory and finally, offer an acceptable view. The result of the study of the "theory of attributes of the act" reveals that although the Supreme Being is described by some attributes of the act, the way these attributes are understood firstly is rooted in popular interpretation of some early narrators, and secondly is subject to some significant criticism like weakness and deficiency of the Almighty Allah. A survey of the interpretations of the Islamic philosophers from these narrations shows that they do not necessarily require the acceptance of attributes of the act. Besides, there are some narrations that show some attributes of the act like Creator, All-provider, etc. are exact representation of the Essence of God.

KeyTerms: *divine attributes, action attributes, perfection of essence, emptiness of essence from perfection, defect.*

^{*} Razavi University of Islamic Sciences mmusawy@gmail.com
^{**} Ferdowsi University of Mashhad zmousavibaygi@gmail.com

Appearance of Artistic Creations in Sadra's Spritual Psychology

Ali Babaei*
Mehdi Saadatmand **

Abstract

While theologists consider art as a product of imagination and refer to imagination as an independent faculty, Sadra's view, which is based on the unity of the soul as the source of all faculties, considers all faculties originating from the soul. Therefore, imagination is a function of the soul and as a result resides in it. Art is the act of soul and attributing it to imagination, which is secondary, can be considered as an act of negligence. The various manifestations of the soul constitute three stages of artistic creation, the highest stage of which is the single, concise and simple stage of the collective existence of the soul. At this stage, artistic creation is one with all the elements of perfection of the soul. Therefore, all bits of knowledge exist in the human soul, and, in this regard, there is no difference between the artist, the sage and the mystic. It is only at the next level, the level of imagination and the external manifestation of the work of art, that the collective unity of the soul is revealed in a particular artistic image.

Key Terms: *imagination, art, soul, transcendental wisdom, Mulla Sadra.*

* Mohaghegh Ardabili University

hekmat468@yahoo.com

** Yazd University

mahdi_s_58@yahoo.com

Interpretation in Ibn Sina and Ibn Arabi's Thought Systems

Masoud Hajirabi*

Abstract

In the present study, we focus on Ibn Sina's thoughts (359-416 AH) on the what, why, principles, realm and how of interpretation and its explanation based on Islamic mysticism. According to Ibn Sina, interpretation refers to the act of revealing truth in its true sense. In this regard, there is no difference between Ibn Sina and Ibn Arabi. Although they have their own language and terminology, they are similar in definition, principles and the why of interpretation. There are, of course, differences between the two in the realm of interpretation and how to interpret a proposition. To deal with the differences, we first draw on the works of Ibn Sina and then explain our findings based on the sources of Islamic mysticism. The most important finding of the present study is the new explanation of Ibn Sina's thought based on the teachings of Islamic mysticism. Our goal is a deeper understanding of Ibn Sina's terms and their mystical explanation. To this end, we have adopted the method of philosophical-intellectual analysis of words and propositions.

Key Terms: *interpretation, mysticism, truth, religion, Ibn Arabi, Ibn Sina.*

* Shahid Beheshti University

m_hajrabi@sbu.ac.ir

Reception date: 99/11/12

Acceptance date: 1400/1/17

Sa'id Qumi's Negative Theology and the Issue of Divesting God of His Attributes

Javad Nazari*
Shamsollah Seraj**
Majid Ziaei***

Abstract

According to Sa'id Qumi's negative theology, God has no attributes, neither essential nor non-essential, and there is no congruity between Him and His creatures. Therefore, the words attributed to the Creator and creatures are affirmative for creatures, but negative for the Creator. As an example, His existence is synonymous with His not being non-existent. Therefore, we do not have any understanding except the negative one. However, the affirmative understanding of the Creator leads to divesting God of His attributes. This article aims to examine Sa'id Qumi's solutions and to evaluate whether his solution logically eliminate the issue of divesting God of His attributes. Sa'id Qumi has proposed four solutions: (1) Replacement of positive knowledge with the negative one; (2) Propounding God as attribute Endower, not the endowed; (3) God has essential reality which is not the subject to our perceptual powers; (4) The replacement of negative understanding of titles and attributes with positive understanding of the Creator's essence. Rational evaluation shows no solution can eliminate the issue of divesting God of His attributes in Sa'id Qumi monotheistic thought.

Key Terms : *negative theology, congruity negation, attribute negation, negation, negative knowledge, God's titles and attributes, Sa'id Qumi.*

* Ilam University

** Ilam University

*** Ilam University

Reception date: 99/6/16

jnazari1981@yahoo.com

sh.seraj@ilam.ac.ir

m.ziaei@ilam.ac.ir

Acceptance date: 1400/1/15

A Critical Review of Theory of Evolution as Viewed by Allameh Tabatabai and Mohammad Shahrour in Tafsir

Tahereh Yazdani*

Farhad Zeinali Behzadan**

Abstract

Mohammad Shahrour and Allameh Tabatabai have been careful not to ignore the scientific theories in their interpretation of the holy Quran. The Darwinian evolution theory, which has been accepted by biologists, has taken the attention of these two commentators. The main idea of the theory of evolution, the gradual creation and derivation of living things from the same ancestors, dates back to ancient Greek. This idea and its alternative, that is, "stability of species" had been introduced to scientific circles before the descent of the holy Quran. The present paper is a comparative study of the way the theory of human evolution has been viewed by Allameh Tabatabai and Mohammad Shahrour in the interpretation of Quranic verses. According to Allameh Tabatabai, although it is stipulated in the verses of the holy Qur'an that human beings are traced back to Adam and Eve, this is subject to interpretation. The most explicit evidence referred to by Allameh Tabatabai is the analogy drawn between Jesus (pbuh) and Adam (pbuh) in the holy Qur'an. Nevertheless, it is not certain that the analogy is based on lack of father. Historical evidence shows that the point of similarity is the fact that both are human beings created by God. Believing in no contradiction, Shahrour tries to reconcile the difference, but in some cases his attempts are overshadowed with formalities. He believes that the blowing of the soul in Adam (pbuh) is a turning point that marks the beginning of emergence of contemporary man.

Key Terms: *Darwin, natural selection, Allameh Tabatabai, Mohammad Shahrour, theory of human evolution.*

* Rafsanjan University

tyazdani1346@gmail.com

** Vali- Asr University

f.zeinali@vru.ac.ir